
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:6

Digitalisera och effektivisera

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2022:40 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en rekommendation om att som grundprincip använda digital hantering av handlingar, dokument och protokoll på alla nivåer i Svenska kyrkan och att alla underskrifter bör ske i form av digital signering. Mot bakgrund av det utvecklingsarbete med digitalisering och effektivisering som redan bedrivs inom Svenska kyrkan anser utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2022:40, punkt 1,
2. avslå motion 2022:40, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2022:40 av Johan Hjertén m.fl., Digitalisera och effektivisera

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en rekommendation om

1. att som grundprincip använda digital hantering av handlingar, dokument och protokoll på alla nivåer i Svenska kyrkan och
2. att alla underskrifter bör ske i form av digital signering.

Bakgrund

Digitalisering

Kyrkostyrelsen redogjorde i skrivelse till kyrkomötet 2021 för *Färdplan för samverkan och digitalisering*, kyrkostyrelsens tidsplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet av it-lösningar och administrativa system, vilket huvudsakligen syftar till effektivisering och digitalisering av olika processer (KsSkr 2021:1, bilaga 3). I det följande redogörs för vad som har lett fram till färdplanen.

Kyrkomötet fastställde 2018 tre övergripande målbilder för kyrkostyrelsens arbete varav en av målbilderna är följande: År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

2019 beslutade kyrkomötet att ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan skulle etableras till den 1 januari 2022.

Kyrkomötet gav 2020 kyrkostyrelsen i uppdrag att i samarbete med stiftet genomföra en kartläggning av var församlingar/pastorat befinner sig i sina nuvarande planer för it-lösningar och administrativa system. Kyrkostyrelsen fick också i uppdrag att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidsplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet av it-lösningar och administrativa system.

Med anledning av detta genomfördes en kartläggning i början av 2021 i form av en anonym enkät till alla församlingar/pastorat och därtill fördjupande fokusgrupper. Svarefrekvensen för enkäten var 63,6 procent. Med utgångspunkt ifrån kartläggningen skickade kyrkostyrelsen en remiss till stiftsstyrelserna.

Ett flertal it-lösningar och administrativa system ingick i kartläggningen, vilka i stor utsträckning redan är tillgängliga för församlingar och pastorat att ansluta sig till.

- *It-plattform*. Omfattar funktioner såsom fjärrskrivbord och säkerhetstjänster.
- *Gemensamt nätverk (Kyrknätet)*. Nätförbindelse för att möjliggöra digital kommunikation och säkerställa att känslig information skyddas och behandlas enligt lagar och förordningar, upphandlas nationellt.
- *Microsoft 365*. Samarbetsverktyg för gemensam dokumentdelning, videomöten samt intranät.
- *Diarieföring och dokumenthantering i Public 360*. System som stöd för diarieföring, registrering och ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning samt ärende- och dokumenthantering.
- *Elektroniskt arkiv*. Långsiktig arkivering och bevarande av elektroniska handlingar i Svenska kyrkans gemensamma e-arkiv som förvaltas av kyrkostyrelsen.
- *Löneservice*. Nationellt lönecenter för administration för utbetalning av löner, arvoden och ersättningar.
- *Ekonomiservice*. Administration av ekonomiska volymtjänster som leverantörsfakturer, kundfakturer samt löpande redovisning.
- *Medlemsvård och medlemsutveckling*. Arbetsprocesser (med digitalt stöd) för att följa medlemmarna genom livet.

Digital signering

Vid kyrkomötet 2015 behandlades frågan om elektroniskt ingivande av kandidatförklaring inför kyrkoval (KsSkr 2015:3) och kyrkomötet beslutade att ge kyrkostyrelsen rätt att utfärda närmare bestämmelser om kandidatanmälan. 2018 års kyrkomöte gav kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och i det sammanhanget också pröva behovet av ändringar i kyrkoordningen (KmSkr 2018:9).

En promemoria upprättades 2020 inom kyrkokansliet vari framgår att de bestämmelser i kyrkoordningen som berörs bland annat gäller registrering av gruppbezeichnung inför kyrkoval, begäran om beslutsprövning respektive överklagande av beslut och utträde ur Svenska kyrkan. I promemorian konstateras att när det gäller möjligheten att utträda ur Svenska kyrkan med bank-id aktualiseras frågor om vad medlemskap i kyrkan innebär. Vidare framgår att det finns svårlösta tekniska såväl som juridiska och ekonomiska frågor som skulle behöva adresseras om elektronisk legitimation generellt skulle införas som alternativ till egenhändigt undertecknande. Som exempel nämns i promemorian att registrering av gruppbezeichnung kräver 300 egenhändiga undertecknanden kopplade till en och samma ansökan, något som är komplicerat att lösa tekniskt. Mot bakgrund av promemorians analys har kyrkostyrelsen bedömt att det inte finns skäl att i Svenska kyrkan godta elektronisk

identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar. Uppdraget återrapporterades som slutbehandlat till kyrkomötet 2020 (KsSkr 2020:3).

Under 2021 genomförde den nationella nivån i samverkan med några stift ett test av en funktion för digital signering inom ramen för förvaltningen av dokumenthanteringsystemet Public 360, bland annat avseende protokoll. Sedan tidigare finns även några lösningar för e-signering inom vissa särskilda områden, bland annat vad gäller insamlingsverksamheten och för ingivande av kandidatförklaring inför kyrkoval. Mot bakgrund av 2021 års testverksamhet och erfarenheterna i övrigt har ett arbete med en förstudie startat i syfte att undersöka förutsättningarna för en bredare lansering av verktyg för digitala signaturer inom Svenska kyrkan.

I december 2021 togs en e-tjänsteplattform i bruk i Svenska kyrkan. De första tjänsterna som då erbjöds är att skicka in bidrag till en framtida psalmbok eller föreslå psalmer för en framtida psalmbok. I denna plattform finns det färdig funktionalitet för att signera dokument av olika slag som sedan kan vidarebefordras till digitala dokumenthanteringsystem. Systemet har också funktionalitet för att digitalt verifiera sin identitet och sedan bekräfta att information mottagits eller korrekt information har lämnats i tjänsten.

Om rekommendationer

I förarbetena till kyrkoordningen uttalades att beslut inom Svenska kyrkan ska tas på så låg nivå som möjligt, det vill säga en s.k. subsidiaritetsprincip ska gälla (SKU 1998:3 Arbetet på olika kyrkliga nivåer, s. 179). Denna princip har ansetts komma till uttryck bland annat genom 6 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, där det anges att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta i. Vidare uttalades (SKU 1998:3 s. 180): ”Det är t.ex. inte den nationella nivåns uppdrag att genom uttalanden i Kyrkomötet eller på annat sätt utanför kyrkoordningens ram försöka binda församlingar och stift till ett visst handlingsmönster.”

Kyrkostyrelsen har således inte någon allmän rätt att utfärda anvisningar, riktlinjer eller rekommendationer för verksamheten i stift och församlingar om det inte uttryckligen framgår av kyrkoordningen (jfr exempelvis Edqvist, m.fl., Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2018 med kommentarer och angränsande lagstiftning, s. 245 och KsSkr 2019:4 s. 90). Kyrkomötets normgivning sker i stället genom bestämmelser i kyrkoordningen eller på delegation från kyrkomötet av kyrkostyrelsen och undantagsvis domkapitlet (SKU 1998:3 s. 179. Se även 10 kap. 1 a och 2 §§ kyrkoordningen och O 2018:12). För att göra det möjligt att utfärda bindande rekommendationer skulle det krävas att kyrkostyrelsens ges ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:40.

Utskottet konstaterar att det har skett en omfattande utveckling som gör att församlingar och pastorat liksom stift och nationell nivå, när det gäller administration, arbetar avsevärt mycket mer digitalt än tidigare och en kontinuerlig utveckling sker. Svenska kyrkans nationella nivå i samverkan med flera stift driver också olika projekt som syftar till ökad digitalisering, bland annat genom att tillgängliggöra it-lösningar och

administrativa system som är anpassade till verksamheten i Svenska kyrkans församlingar. Även pilotprojekt för att i verksamheten testa funktioner som exempelvis digital signering pågår, för att undersöka förutsättningar för sådana gemensamma lösningar inom Svenska kyrkan. Utvecklingsplanerna uttrycks bland annat i *Färdplan för samverkan och digitalisering*, kyrkostyrelsens tidsplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet av it-lösningar och administrativa system, med huvudsakligt syfte att effektivisera och digitalisera olika processer.

Mot bakgrund av det utvecklingsarbete med digitalisering och effektivisering som redan bedrivs inom Svenska kyrkan anser utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 6 oktober 2022

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Stefan Linderås, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Eric Muhl, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Markus Svensson, Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Sofija Pedersen Videke, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo och Maja Bengtsson.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2022:40 till förmån för bifall till motionen.

Margareta Nisser-Larsson